

Dursun BAŞ, IPM

Proje Koordinat6r6, 22 Mayıs 2021

Doğa Koruma Politikaları

K6reselden Yerele Biyoçeşitlilik G6ndemi Semineri

Marmara Belediyeler Birliği (etkinlik sahibi)

Sunum Planı

- Dünyada ve Avrupa'da biyoçeşitliliğin ele alınışı
- Ülkemizin bu konudaki durumu

Convention on
Biological Diversity

Başlarken...

Doğal Varlıklar ve Alanlar: Üretim Faktörü ve Yaşam Ortamı

Çevre "Sorunları": Toplumsal ve biyo-fiziksel sistemlerdeki karşılıklı karmaşık ilişkiler sonucu ortaya çıkar. (Tarihsel ve mekânsal olarak ve toplumsal olarak farklı yönlerde)

Örneğin: Canlılar (insanlar da dahil olmak üzere), cansız varlıklar ve yerler/yörelere farklı düzeyde ve biçimde etkilenir.

Maliyetleri ödeyenler: ? (yanıtı biliyorsunuz)

Türkiye'de Kamu Arazilerinin Yönetiminde "Planlı Plansızlık" – 2015, Yücel Çağlar

Üretim faktörü ve rant kaynağı olarak araziler– yani ekosistemler; yer üstü ve altındaki varlıkları ile üretim ilişkilerine dahil olur ve karşılıklı ilişki içerisinde olur.

Başlarken...

Eksik Sorun Tespiti: «insan faaliyetleri/baskısı nedeniyle»

Sorun Tespiti: Üretim ilişkilerinin niteliđi

Sorunu nasıl tanımladığınız ona ne tür çözümler getireceğinizi de belirleyecektir!

- Mevcut üretim-tüketim biçimleri ve dayattığı toplumsal normlar
- İktidar ilişkileri, egemen sınıfların çıkarları, bölüşüm ve gelir adaleti

Temel Terimler

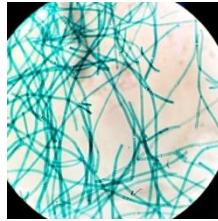
Biyolojik Çeşitlilik

• Yaşamın + varlıkların Çeşitliliği

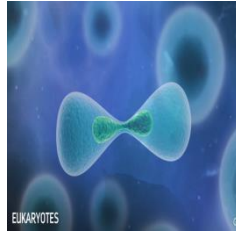
ekosistemlerin işlevlerinin ve süreçlerinin temelini oluşturur.

3.7 milyar yıl önce

2.7 milyar yıl önce

2.1 milyar yıl önce

- Gıda Güvenliği
- İnsan Sağlığı
- Temiz Hava
- Temiz Su
- Geçim kaynağı
- Ekonomik kalkınma
- İnançların kutsalı
- Dünya görüşlerinin ve kimliğin parçası

Korunmalı çünkü...

«İnsanın» esenliği ve refahı için...
Sermaye birikimi için..

Ekosistem Hizmetleri → Doğal Sermaye
Doğa Temelli Çözümler

Ekosistem

Ekosistemler

- Deniz Ekosistemi
- Kıyı ekosistemi
- Orman Ekosistemi
- Kayalık Ekosistemler
- Maki Ekosistemleri
- Bozkır Ekosistemleri
- Kıyı Kumulları ve İç Kumul Ekosistemleri
- Kayalık Habitatlar ve Mağara Ekosistemleri
- ..

Ekosistemler, canlı (biyotik) ve cansız varlıkların birbirleriyle etkileşimli bir ilişki içinde bir araya gelerek oluşturdukları; belirli özelliklere (fonksiyonel ve yapısal) sahip sistemlerdir.

**Her ağaçlandırma yapılan yer orman ekosistemi oluşturmaz.
Bozkırlar, kayalık ekosistemler de en az ormanlar kadar "korunmayı" hak eder.**

Orman, Deniz Ekosistemi Kıyı ekosisteminde yerleşimler

Bozkır Ekosistemleri

Biyolojik Çeşitlilik – Doğa Koruma

Koruma

- Alan temelli Koruma (korunan alanlar)
- Tür Koruma (kullanım kısıtlamaları ve yasaklar)
- Kirlilik Önleme
- Kaynak verimliliği
- **Savunma**

Ekosistem Yaklaşımı ([Ecosystem Approach - 2000](#))

- Ekosistem temelli uyum, azaltım, afet riski azaltımı ([Ecosystem-based Adaptation, Mitigation, DRR](#))
- Doğa temelli çözümler ([Nature-based Solutions- Biyolojik çeşitlilik](#))
- Yeşil/Mavi Altyapılar ([Green Infrastructure, Natural Infrastructure](#))

Ekosistem Hizmetleri ([Ecosystem Services-2005](#))

- Ekosistem hizmetlerinin haritalanması
- Ekosistemler için Muhasebe ve Kıymetlendirme ([Accounting and Valuation](#))
- Doğal Sermaye ([Natural Capital](#))
- Ekosistem hizmetleri için ödeme ([PES](#))
- Biyoçeşitlilik Ofsetleri ([Biodiversity Offsets](#))

Yaşadığı yeri savunanlar..

Doğanyurt Köyü, Beypazarı, Ankara

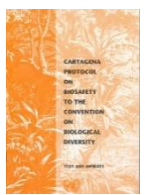

Kirazlıyayla Köyü, Yenişehir, Bursa

Küresel Biyolojik Çeşitlilik Politikaları

Convention on Biological Diversity

Food and Agriculture Organization of the United Nations

INTERNATIONAL WHALING COMMISSION

Mediterranean Action Plan Barcelona Convention

SPS

WORLD TRADE ORGANIZATION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

World Heritage Convention

United Nations FORUM ON FORESTS

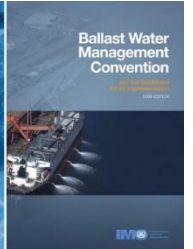
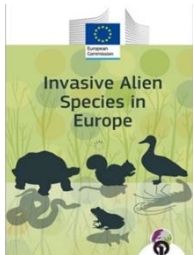
WORLD ORGANISATION FOR ANIMAL HEALTH

NATURA 2000

CONVENTION DE BERNE BERN CONVENTION

INTERNATIONAL MARITIME ORGANIZATION

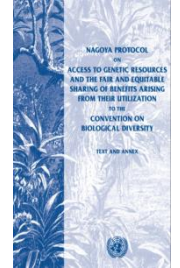
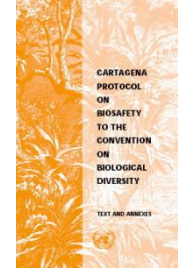
BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (BMBÇS, 1992)

Sözleşme'nin üç temel hedefi vardır:

1. **biyolojik çeşitliliğin** korunması,
2. **biyolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımı**,
3. **genetik kaynakların** kullanımından kaynaklanan *faydaların adil ve hakkaniyete uygun paylaşımı*.

Convention on
Biological Diversity

Convention on
Biological Diversity

Şehirler ve Yerel İdareler

Plan of Action on Subnational Governments, Cities, and Other Local Authorities for Biodiversity (2021- 2030) CBD/SBI/3/19

Belediyeler;

- Yerel çevre ve kalkınma politikasını belirlerler,
- Arazi kullanım planlamasından sorumludurlar
- Su ve atık yönetim sistemleri gibi biyolojik çeşitliliğe bağlı olan ve/veya onu etkileyen altyapıyı geliştirir ve yönetirler.

Convention on
Biological Diversity

LANGUAGE: EN

Cities and Subnational Governments

[Home](#) / [Partners & Initiatives](#) / [City Biodiversity Index](#)

City Biodiversity Index (or Singapore Index)

Existing environmental indices for cities focus on brown issues such as clean water, sanitation, energy efficiency, air quality, and waste management. Current biodiversity indicators available are implemented at the national level, and while there are numerous publications and studies done on urban biodiversity, there is no single index that consolidates all these biodiversity related indicators at the local level. In COP-9 of 2008, Singapore's then Minister for National Development Mr. Mah Bow Tan proposed for the establishment of a city biodiversity index to benchmark biodiversity conservation efforts of cities.

Hence, the National Parks Board of Singapore (NParks), together with experts from various countries, assisted the Secretariat of the CBD to develop the Index. The result is the formulation of the 'Singapore Index on Cities' Biodiversity or 'Singapore Index (SI)', so named in recognition of Singapore's contribution and leadership. This is a first self-assessment tool to help cities evaluate and benchmark their biodiversity conservation efforts.

The City Biodiversity Index, also referred to as the Singapore Index on Cities' Biodiversity or the Singapore Index (SI), is a self-assessment tool for cities to evaluate and monitor the progress of their biodiversity conservation

Events

- [Resilient Cities 2015 - 6th Global Forum on Urban Resilience and Adaptation, Bonn, 8-10 June 2015](#)
- [4th Assises of Decentralised Cooperation, Brussels, 1-2 June 2015](#)

Windows [View all events](#)

Windows u... larfa gidin.

AB Biyolojik eřitlilik Politikaları ve Doğa Koruma Yaklaşımı

A new Circular Economy Action Plan

Transition to a Circular Economy

- Strategy on the sustainable use of chemicals
- Clean Air and Water Action Plans

A zero pollution Europe

Farm to Fork

Farm to Fork Strategy

The transformation of agriculture and rural areas

- Vision for Inclusive Rural Areas
- Africa Europe agenda

Towards a modernised and simplified CAP

CAP reform proposal

Leave no one behind (Just Transition)

- Just Transition Instrument, including the Just Transition Fund
- Mainstreaming the Just Transition in the MFF

Financing the transition

- European Investment Bank as European Climate Bank
- Sustainable Europe Investment Plan
- Green Financing Strategy
- Mainstreaming climate transition and sustainability in the MFF

Clean, Reliable and Affordable energy

- Review Energy Legislation
- European Framework for gas
- Review Energy Taxation directive

Achieving Climate Neutrality

- Revising 2030 Climate targets
- Extending ETS
- Climate Pact
- Climate Law
- Carbon Border Tax

Sustainable Transport

- TBD with the commissioner-designate

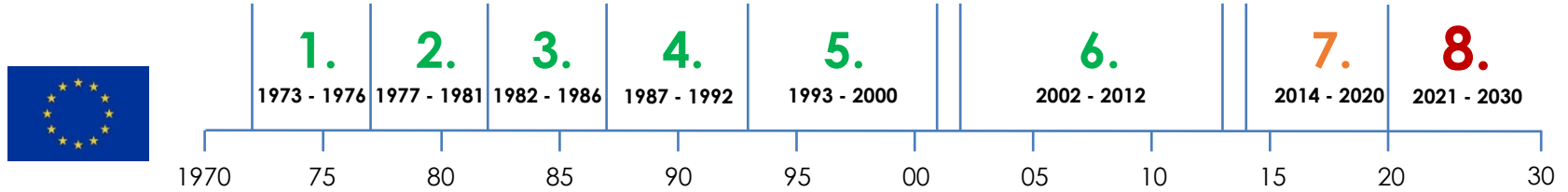
Preserving Europe's natural capital

Biodiversity Strategy for 2030

Avrupa Birliği Çevre Eylem Programları

Avrupa Birliği çevrenin korunması için 1973 yılından itibaren düzenli olarak Çevre Eylem Programları (EAP) hazırlamaktadır.

Plan, 2050 yılına kadar için vizyon sunmakta.

Biyoçeşitliliği korumak, muhafaza etmek ve eski haline getirmek ve başta hava, su, toprak ve orman olmak üzere doğal sermayeyi, tatlı su, sulak alan ve deniz ekosistemlerini geliştirmek.

çevresel ve iklimsel baskıların azaltılması (özellikle enerji, endüstriyel gelişme, binalar ve altyapı, ulaşım ve gıda sistemi alanlarında)

EU BIODIVERSITY STRATEGY

Bringing nature back into our lives

Avrupa Birliği 2030 Biyoçeşitlilik Stratejisi

AB'NİN KARA ALANININ EN AZ **%30'**UNUN VE DENİZLERİNİN EN AZ **%30'UNUN** ETKİN ŞEKİLDE YÖNETİLEN VE TUTARLI KORUMA ALTINDAKİ ALANLARA DÖNÜŞTÜRÜLMESİ

BOZULMUŞ EKOSİSTEMLERİN CANLANDIRILMASI VE DOĞAYA DAHA FAZLA ZARAR VERİLMESİNİN ENGELLENMESİ

AB'NİN NEHİRLERİNİN EN AZ **25.000 KM'LİK** KISMININ SERBEST AKAR HALE GELECEK ŞEKİLDE CANLANDIRILMASI

PESTİSİT KULLANIMI VE RİSKİNİN EN AZ **%50** ORANINDA AZALTIILMASI

HEDEF DIŞI AVIN NEDEN OLDUĐU VE DENİZ TABANINA VERİLEN ZARAR KONULARININ ELE ALINMASI

POLEN TAŞIYICILARIN SAYILARINDAKİ AZALMANIN TERSİNE ÇEVİRİLMESİ

TARIM ALANLARININ EN AZ **%10'UNDA** BİYOÇEŞİTLİLİK AÇISINDAN ZENGİN TABİAT ÖZELLİKLERİNİN OLUŞTURULMASI

TARIM ALANLARININ **%25'İNİN** ORGANİK TARIM KAPSAMINDA YÖNETİLMESİ VE AGROEKOLOJİ UYGULAMALARININ TEŞVİK EDİLMESİ

BİYOÇEŞİTLİLİK AÇISINDAN ZENGİN VE FARKLI **3 MİLYARDAN** FAZLA AĞACIN DİKİLMESİ

AB Çevre Mevzuatı Kapsamı

1. Yatay Mevzuat (Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED), Çevresel Bilgiye Erişim, vb.)
2. Hava Kalitesi (Hava Kalitesi Çerçeve Direktifi, vb.)
3. Atık Yönetimi (Atık Çerçeve Direktifi, vb.)
4. **Su Kalitesi (İçme Suyu, Kullanma Suyu, Yeraltı Suları, vb.)**
5. **Doğa Koruma (Natura 2000, Ormanların Yönetimi, İYT, Nesli Tehlikede Olan Canlıların Ticareti, vb.)**
6. Endüstriyel Kirliliğin Önlenmesi ve Risk Yönetimi (Endüstriyel Emisyonlar Direktifi, SEVESO, vb.)
7. Kimyasallar ve GDO'lar (REACH)
8. Gürültü Kirliliği
9. Nükleer Güvenlik ve Radyoaktif Kirliliğin Önlenmesi

Bern Sözleşmesi

Avrupa'nın Yaban Hayatını ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi

Sayfa : 2 RESMÎ GAZETE 20 Şubat 1984 — Sayı : 18318

V. ATASOY Ulaştırma Bakanı	H. H. DOĞAN Tarım Orman ve Köylüleri Bakanı	M. KALEMLİ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
H. C. ARAL Sanayi ve Ticaret Bakanı	C. BÜYÜKBAŞ Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	M. M. TAŞÇIOĞLU Kültür ve Turizm Bakanı

Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi

Ö N S Ö Z

Avrupa Konseyi'ne üye Devletler ve bu Sözleşmeyi imzalayan diğer Devletler; Avrupa Konseyi'nin, üyeleri arasında daha sıkı bir birliği gerçekleştirmek amacıyla dikkate alarak;

Avrupa Konseyi'nin, doğa koruması alanında diğer Devletlerle işbirliği yapma arzusunu gözönünde tutarak;

Yabani flora ve faunanın, korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerekli, estetik, bilimsel, kültürel, rekreasyonel, ekonomik ve özgün değerlerde doğal bir

Ülkemiz Sözleşmeye taraf ancak aşağıdaki listelere dair yasal ya da yasal olmayan bir belge mevcut değil. Bu Listeleri AB Habitat ve Kuş Direktifi yoluyla uygulamaktadır.

- Resolution No. 4 (1996) listing **endangered natural habitats** requiring specific conservation measures (Adopted by the Standing Committee on 6 December 1996)
- Resolution No. 6 (1998) **listing the species requiring** specific habitat conservation measures (Adopted by the Standing Committee on 4 December 1998)

Habitat Direktifi (1994)

Kuş Direktifi (1979)

Natura 2000: Korunan Alanlar Ekolojik Ağı

Habitat Direktifi (1994)
Korunan Alanları

Kuş Direktifi (1979)
Korunan Alanları

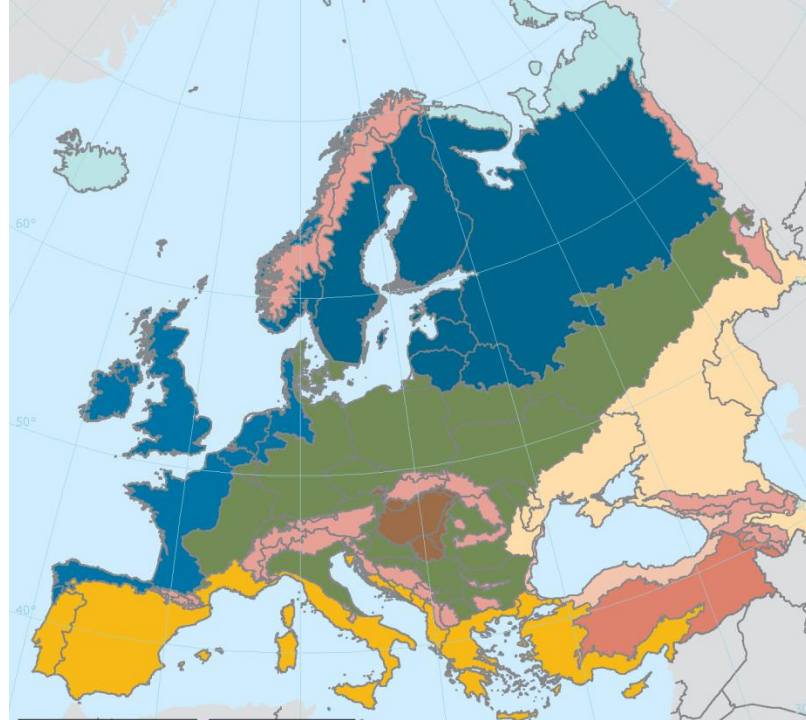

Yaklaşık %20)tüm AB'de)

Mutlak koruma alanları değildir, Neyi koruyacağı açıktır.
Hangi habitatlar ve türler için de korunan alan belirleyeceğin açıktır.
Mevcut diğer korunan alan kategorilerini ortadan kaldırmaz.

Korunan Alan ilanı - AB Biyocoğrafya Bölgeleri özelinde belirlenir

- **Biyocoğrafya bölgeleri** seviyesinde
 - AB için önemli olan hayvan ve bitki türleri ile doğal yaşam alanları dikkate alınıyor.
- Bu önem:
 - türlerin ve habitatların yok olma riski;
 - türler için hassas ya da endemik olma durumu ve
 - habitatlar için biyocoğrafik bölgeleri temsil etmesi ile yakından ilişkili

Alpin
Anadolu
Arktik
Atlantik
Karadeniz
Boreal
Kıtasal
Makronezyan
Akdeniz
Panonian
Stepik

Habitat Direktifi – Korunacak Habitatlar Listesi – Ek I

- Ek I sayılı liste- AB içerisinde doğal yayılış gösterip aynı zamanda yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan, dar yayılım alanına sahip veya buldukları biyocoğrafya bölgesinin tipik örneklerini temsil eden topluluk için önemli doğal habitatları listeler (200'ün üzerinde)

1. Kıyusal ve Tuzcul Habitatlar
2. Kıyı Kumulları ve İç Kumul Sahaları
3. Tatlı Su Habitatları
4. Ilıman Fundalık ve Çalılıklar
5. Sert Yapraklı Çalılık (Odunsu)
6. Doğal ve Yarı Doğal Ot Formasyonları
7. Kubbemsi Bataklıklar ve Turbalıklar ve Düz Bataklıklar
8. Kayalık Habitatlar ve Mağaralar
9. Ormanlar

3.Tatlı Su Habitatları

31. Durgun Sular

3170* Akdeniz bölgesindeki geçici göller

9.Ormanlar

92. Akdeniz yaprak dökken ormanları

9250 Makedonya Meşesi Koruları

Habitat Direktifi – Korunacak Tür Listesi

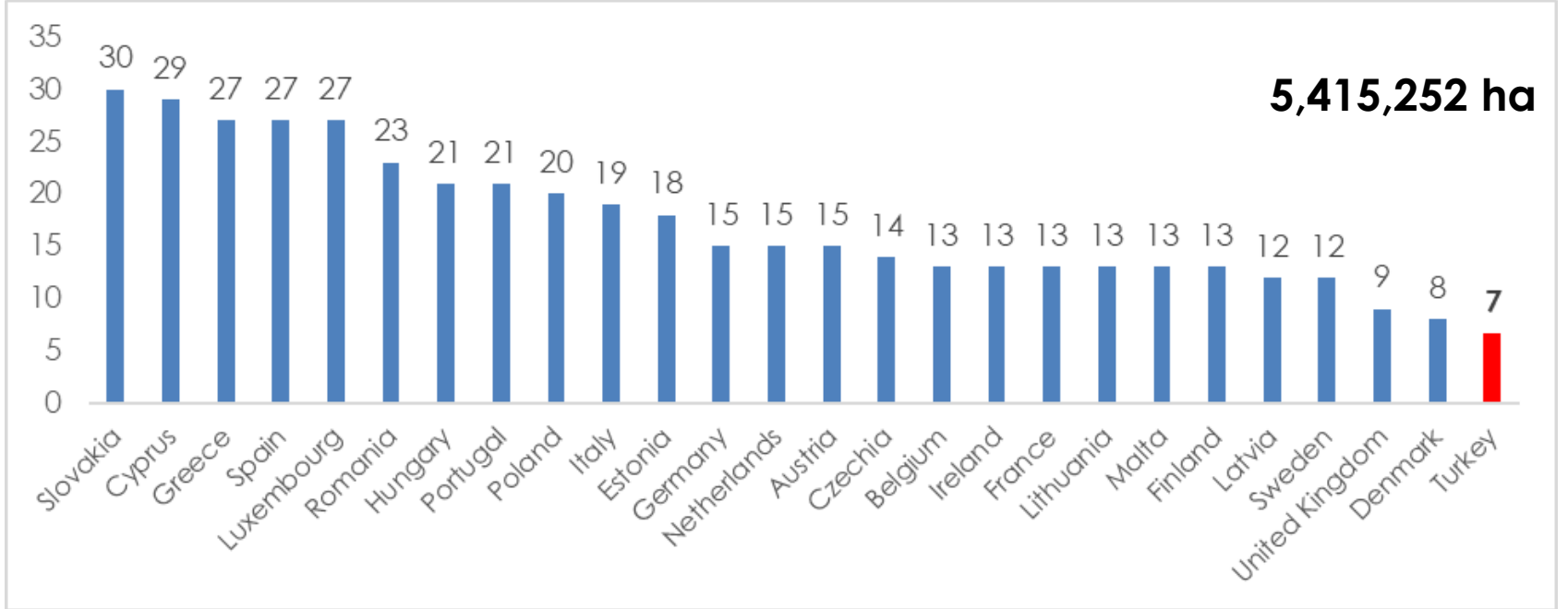
- Ek II sayılı liste, korunmaları için Korunacak Özel Alanlar (KÖA) tayin edilmesi gereken, Topluluk için önemli hayvan ve Topluluk için önemli bitki türlerini listeler.
- Bu listede yer alan türler AB sınırları içerisinde yayılış gösterip nesli tehlike altında, hassas veya nadir nitelikte olan türlerdir.
 - Ek II (a) Hayvan türleri listesi (Memeliler, Balıklar, Sürüngenler, Çiftyaşarlar, Eklembacaklılar ve Yumuşakçalar) (300'üzerinde)
 - Ek II (b) Bitki türleri listesi (Kara yosunları, Eğreltiler, Açık tohumlular, Kapalı tohumlular) (600 kadar)

Kara üzerinde korunan alanlar (%)

AB Ülkeleri ve Türkiye Karşılaştırması

Veri Kaynağı: Veri Kaynağı: Tarım ve Orman Bakanlığı 2020 yılı verileri ve Eurostat

*AB ülkeleri için 2019 yılına ait Natura 2000 alanları miktarı esas alınmıştır.

AB'nin korunan alanlarının en az üçte birini mutlak bir şekilde korumayı hedeflemekte

IMP / Blue Growth

economic

social

environmental
(MSFD)

Tools (CISE, Marine Spatial Planning/ICZM,
Marine Knowledge)

Dursun BAŞ, IPM, 22 Mayıs 2021, Küreselden Yerele Biyoçeşitlilik

Deniz ve Kıyı alanlarında koruma

DENİZ STRATEJİSİ ÇERÇEVE DİREKTİFİ

2020 yılı itibari ile Denizlerde İyi Çevresel Duruma erişme

AB ülkelerinin Deniz çevresi politikaları alanında bir çerçeve oluşturmak

Deniz stratejilerinin oluşturulması Deniz ve Kıyı sularında devam eden insan aktivitelerinin ekosistem tabanlı yönetim ilkeleri ile düzenlenmesi

DSÇD, Deniz Bölgeleri

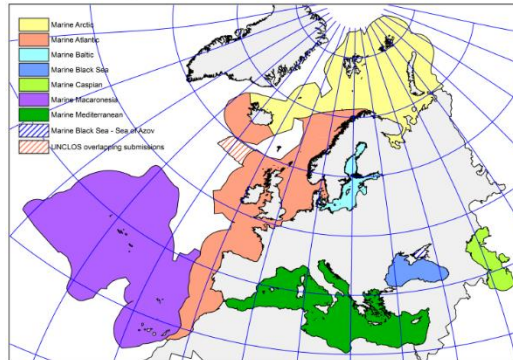
Genel Hedefi: Deniz sahasının sürdürülebilir saha planlaması

□ AB ülkelerinin deniz sahalarının planlanmasıyla ilgili ortak yaklaşım ve asgari şartları belirler.

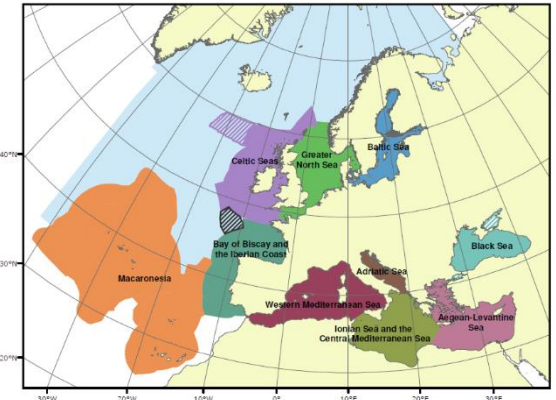
□ 2021 yılına gelindiğinde Deniz Sahası Planları tamamlanacak

Marine regions in the framework of the Bern Convention

Disclaimer: The map serves as a working tool only and shall not be considered as an official and legally-binding map representing marine borders in accordance with international law. This map shall be used without prejudice to the agreements that will be concluded between Contracting Parties or between Parties and non-Parties in respect of their marine borders.

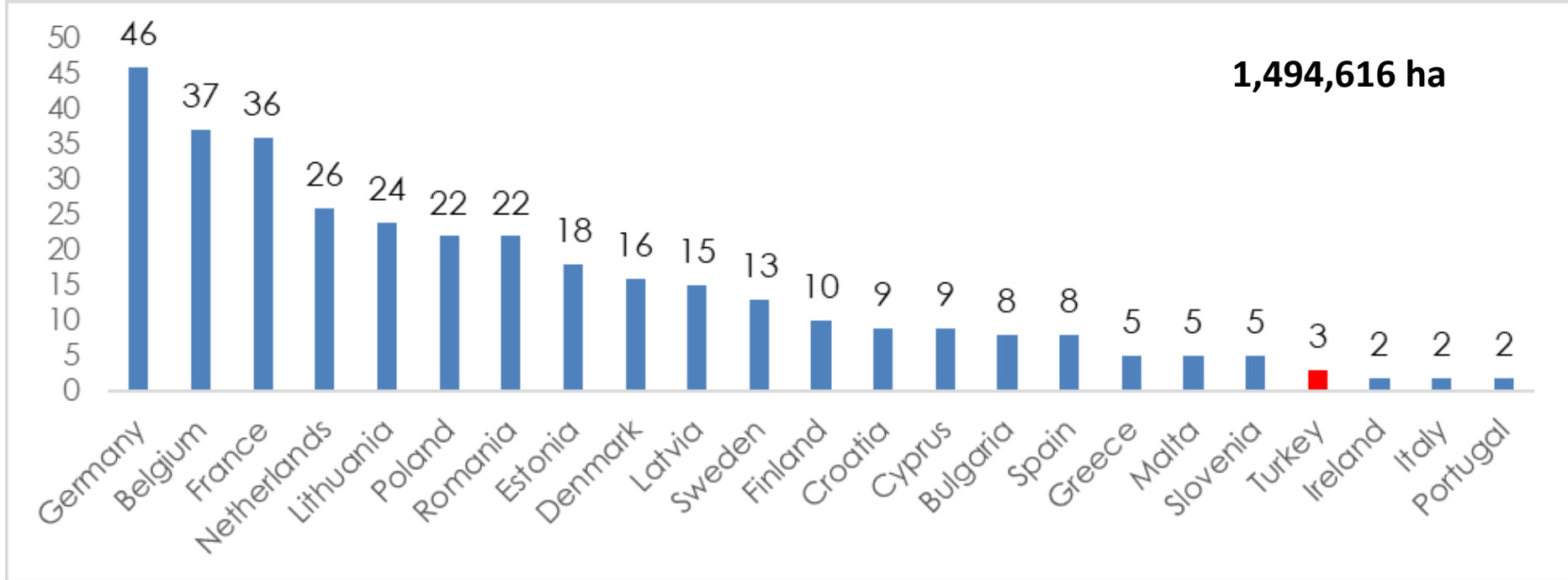

Deniz koruma alanları (%)

AB Ülkeleri ve Türkiye Karşılaştırması

Veri Kaynağı: Tarım ve Orman Bakanlığı 2020 yılı verileri ve Eurostat

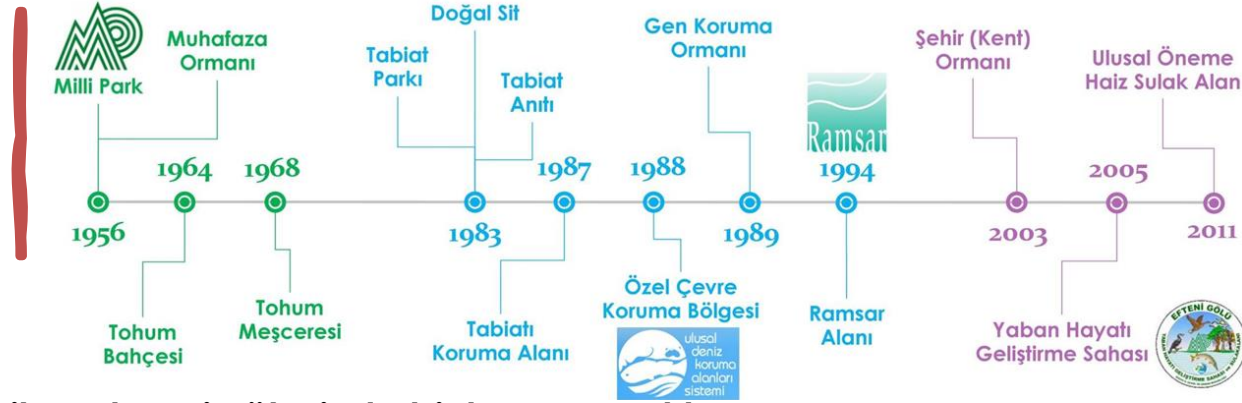
*AB ülkeleri için 2019 yılına ait Natura 2000 alanları miktarı esas alınmıştır.

AB ve Türkiye Karşılaştırması

Türkiye Korunan Alanlar Sistemi Değerlendirme

- **Kağıt üzerinde «korunan alan» ilan etmenin ötesinde bir koruma yaklaşımı**
- **Mutlak koruma:** Bu alanların artması, etkin yönetimi, ve ilerlemenin ölçümü
- **Neyi korumalıyız - Listeler:** Korunması gerekli tür listelerinin dar kapsamlı olması ve habitat listesi eksikliği
- **Korunan alan ilanı:** Temsiliyet ve önceliklendirme eksikliği
- **Kapasite:** Yeterli sayıda ve çeşitlilikte teknik personel istihdamı
- **Bütçe:** İlgili kurumların doğa koruma bütçelerinin görece düşük olması (OGM hariç)
- **Yönetim Planları:** Yönetim Planlarının hazırlanması ve uygulama etkinliği
- **Envanterin ötesine geçmek:** İzleme, raporlama ve değerlendirme – (AB standartlarında)
- **ÇED Raporları Sorunu:** Zararları açık olan projeler için meşruiyet sağlayan araç haline gelmesi
- **Ulusal Strateji Belgesi:** Belediyelere ve özel sektöre görevler tanımlamıyor.

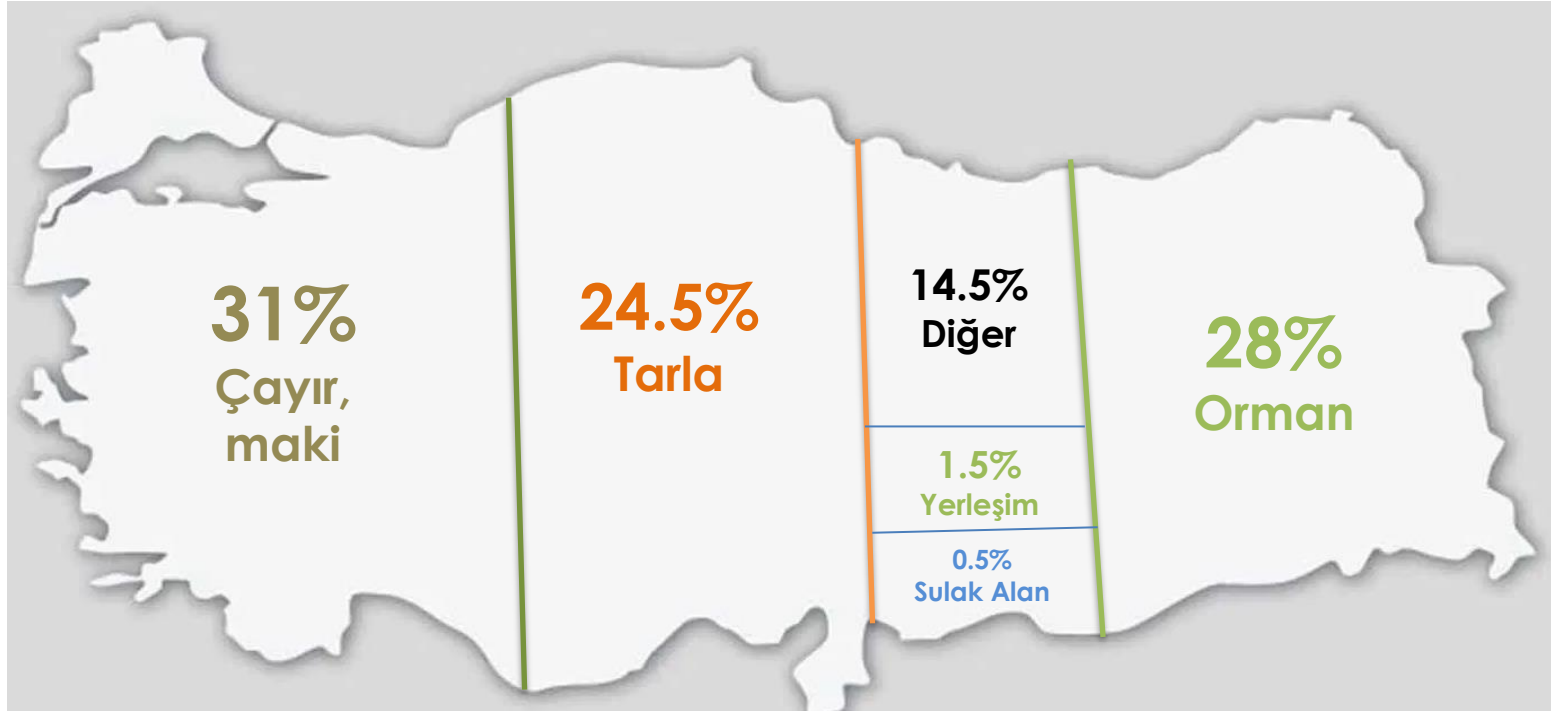
«Doğa koruma» görevi sadece doğa korumacıların başarabileceği bir iş değildir.

Değerlendirmeler

- **Tarım ve Orman Bakanlığı** 2019-2023 Stratejik plan – doğrudan ve dolaylı olarak korumaya ayrılan miktar görece düşük (%8 - su ürünleri üretimi, toprak, su, çölleşme ille mücadele dahil)
- **Çevre ve Şehircilik Bakanlığı** – TVKGM - 2020 - %1'den az
- **DSİ** – 15 Milyar TL bütçe – 2020 – kapsamlı özel bir program yok
- **OGM** – 2019-2023 Stratejik Plan – faydalanma ormanların ekolojik kapasitesinin üzerinde (Toplam bütçe gerçekleşmesi 11 milyar TL – 2020 - Orman alanlarında verilen izin gelirleri 2 milyar TL - Orman Ürünleri Satış Gelirleri 7 Milyar TL)
- Büyükşehirler – SUKİler – istihdam ve yeşil/mavi altyapı tecrübe/yatırım eksikliği
- Büyükşehirler ve belediyeler – ???

Arazi Örtüsü Sınıfları

Veri Kaynağı: Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri, 2010-2019, TÜİK
*oranlar haritaya rastgele dağıtılmıştır.

Çoğunlukla, sermaye birikim alanları ve politik kazanç yaratma amacıyla arazilerin tanımı değiştirilmekte.

1950'li yıllardan günümüze, özellikle 1980 sonrası, 2000'lerde artarak; ormanlar, yayla ve kışlakların mevzuatta kapsamının daraltılması ve izinlerinin genişletilmesi ve büyükşehir yasaları ile köylerin statüsü değiştirmesi ile mera alanları gibi kamusal varlıklar kamu faydası gözetilmeden üretim ilişkileri içine dahil edilmekte.

Belediyelere Notlar

- Her yeri ağalandırmamız gerekmiyor...
- Bilene sorun! Doğaya canlı bırakma!, budama, ağaçlandırma ve yeşil alanlarda doğru tür seçimi
- Kirliliği gidermek önemli ancak yeterli değil. (Deniz ve Kıyı yönetimi)
- Tarımsal biyolojik çeşitliliğin ve tarımsal/kırsal yerleŐimlerin ve geçim kaynaklarının **taŐ/maden ocaklarından korunması**
- Teknik personel istihdamı (biyolog, su ürünleri mühendisi, ...)
- Yeşil/Mavi altyapılar – Doğa Temelli zmler

Kaynaklar

Yücel Çağlar Kitapları

- Türkiye'de Kamu Arazilerinin Yönetiminde “Planlı Plansızlık” - 2015
- Ormanlar Yalnızca Orman Değildir - 2017
- Ormanların Gümbürtüsü - 2016

Yücel Çağlar Yazıları

- Ormanlarımız ve ormancılığımız üzerine sessiz tartışmalar
<http://www.kirsalcevre.org.tr/KC/KCprojeler.php>

Diğer

- Politik ekolojinin Türkiye (son)baharı, Sinan Erensü .Politik ekoloji perspektifinden günümüz Türkiye'si, OCAK 2019,
- Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri, 2010-2019, TÜİK
- TOB, ÇŞB, OGM, DSİ, Strateji ve Faaliyet Raporları
- Deniz Çevresi için Ekosistem Temelli Yaklaşım, Dursun Baş - Aralık 2018, Mavi Büyüme Paneli, KOÇ ÜNİVERSİTESİ DENİZCİLİK FORUMU
<https://drive.google.com/file/d/1RnxLtKnXhm74OSSMPQxRmsWi9knQQ9NC/view>
- Natura 2000 ve Doğa Koruma Terimleri Sözlüğü, Dursun Baş, 2018, https://rec.org.tr/wp-content/uploads/2019/07/glossary_25122018.pdf
- <https://marmara.gov.tr/kureselden-yerele-biyocesitlilik-gundemi-cevrimici-seminerleri/>

Siyasi ve ekonomik öncelikli tercihlerin etkileri/sonuçları bugünden kestirilemeyen daha büyük geri döndürülemez sorunlara neden olmaktadır!

Dursun Baş,
dursunbas@gmail.com
0530 406 87 45